

ΓΡΑΠΤΕΣ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΠΕΡΙΟΔΟΥ ΙΟΥΝΙΟΥ 2022 ΣΤΗ ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΓΛΩΣΣΑ –
ΚΕΙΜΕΝΑ ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑΣ

ΤΑΞΗ: Β΄

ΟΝΟΜΑΤΕΠΩΝΥΜΟ ΜΑΘΗΤΗ:

Οι Κυριακές στη θάλασσα

Ο πατέρας είναι υπάλληλος σε μια Τράπεζα. Φεύγει το πρωί και γυρίζει αργά το μεσημέρι. Οι μηχανές και τα βιβλία τον απασχολούν όλες τις ώρες της σκόλης* του. Φαίνεται ότι και στο παλιό μας σπίτι, τον καιρό που ζούσανε με τη μητέρα το ίδιο τον απασχολούσαν. Ήταν ίσως η κύρια αιτία που χωρίσανε. Αυτό, και το ότι της έκανε απιστίες. Όταν ήμουν μικρή δεν μπορούσα να καταλάβω πώς ένας άνθρωπος αγνός σαν τον πατέρα μπορούσε να κάνει απιστία. Τώρα το καταλαβαίνω.

Απ' το παλιό μας σπίτι θυμάμαι λίγα πράγματα. Ήταν κάπου κοντά στο Λυκαβηττό κι είχε ταράτσα που 'βλεπε στο Φάληρο. Ζούσε μαζί μας ο πατέρας κι είχαμε ένα λαγωνικό* που το λέγανε Ντικ. Θυμάμαι και δυο βάζα κινέζικα στις δυο γωνιές της σάλας. Τιποτ' άλλο. Η Μαρία όμως θυμάται πολλά. Μας τα λέει καμιά φορά κι εμείς δακρύνουμε κρυφά η μια από την άλλη.

Με τον πατέρα πηγαίναμε στη θάλασσα σχεδόν κάθε Κυριακή. Είχε ένα παμπάλαιο αυτοκίνητο που 'μοιαζε με οβίδα και που το λέγαμε «Καραϊσκάκη». Έτσι το 'χε βαφτίσει ένα μορτόπαιδο* καθώς περνούσαμε από έναν κεντρικό δρόμο της Αθήνας, και μεις χαρήκαμε, γιατί το αυτοκίνητο του πατέρα δεν ήταν κοινό αυτοκίνητο και του άξιζε να έχει ένα όνομα. Το χρώμα του ήταν καφέ ή γκριζο ή ίσως και χακί, από μέσα ήταν στρωμένο με βυσσινί πετσι αληθινό, μια πολυτέλεια που ερχόταν σε αντίθεση με το σύνολο· ήταν ψηλό, εντελώς ανοιχτό και δίχως κουκούλα, με τη μηχανή του κομμένη μπροστά κατακόρυφα σα φάτσα μούργικου* σκύλου· πίσω κατέληγε σε μύτη που θύμιζε ουρά σαλαπετεινού· κι εκεί στη μύτη υπήρχε ένα ξύλινο ντουλαπάκι όπου πετούσαμε τα κοστούμια του μπάνιου,* τα ψαρικά, κι ό,τι άλλο, ανάκατα. Κοντολογίς ήταν ένα αυτοκίνητο με δικό του χαρακτήρα και εμφάνιση προκλητική.

Μαζί μας έρχονταν πολλές φορές τα ξαδέρφια μας, ο Αντρίκος και η Έλλη. Ο Αντρίκος ήταν μικρός, μα η Έλλη είχε την ηλικία της Ινφάντας. Ήταν ένα κορίτσι μελαχρινό, μικροκαμωμένο, με άσχημη μύτη, με τα πιο γλυκά μάτια που γίνονται. Γλυκομίλητο και φλύαρο. Τα ιδανικά της ήταν ωραία και κοντινά, όμως, ανεξήγητα, δεν μπορούσε να τα φτάσει. Μια φορά, όταν ήταν μικρή, πήγε ταξίδι στο Παρίσι. Δεν το ποθούσε αυτό το ταξίδι, μα βρέθηκε εκεί, την είχαν πάρει μαζί τους οι γονείς της. Στο Παρίσι όμως, σε μια φωτεινή βιτρίνα, είδε μια κούκλα κατάξανθη με γαλάζιο φόρεμα. Αυτή την κούκλα τη θέλησε, δεν έκλεισε μάτι για χάρη της νύχτες ολάκερες, μα δεν μπόρεσε να την αποκτήσει.

Και δεν ήταν κι ακριβή.

Την αγαπούσα πολύ την Έλλη. Μπορούσαμε να κουβεντιάσουμε μαζί για τις λεπτομέρειες της καθημερινής ζωής χωρίς να τις ασχημαίνουμε, και τούτο είχε μια αξία. Για σπουδαία βέβαια δε λέγαμε, μα ήταν σα να τ' αφήναμε ξεπίτηδες άγγιχτα, παρθένα, σε κάποια γωνιά, έτσι που η καθεμιά μας να τα 'χει για κείνην και να μπορεί να τα σκέφτεται μέσα στη μοναξιά, δίχως τύψη πως τα πρόδωσε.

Όταν τις γιορτές ερχόταν στο σπίτι μας στην εξοχή, κοιμόμαστε στο ίδιο δωμάτιο, και το βράδυ βάζαμε τάμα* και ξυπνούσαμε τα μεσάνυχτα για να πούμε τάχα μια ευχή που κρατούσε μυστική η μια απ' την άλλη, και που εξάλλου δεν υπήρχε. Ή μαντεύαμε τα μελλούμενα κι όσα θα μας συμβαίνουν από το αν το φεγγάρι ήταν πλαγιαστό ή όρθιο. Ολ' αυτά ήταν ωραία, πολύ ωραία.

Τις Κυριακές λοιπόν στη θάλασσα ερχόταν η Έλλη και καμιά φορά ο θείος Αγησίλαος· τότε γινόταν το μεγάλο γλέντι. Ο θείος Αγησίλαος ήταν σαν παιδί, καλός κι ανεύθυνος. Είχε μια ασυνέπεια γιομάτη γοητεία. Μπορούσες να τον περιμένεις στην Κηφισιά κι εκείνος να πάει να σε γυρεύει στο Φάληρο, ξέροντας πως βρίσκεσαι στην Κηφισιά. Κι έτσι ήταν σ' όλα του τα ζητήματα. Την αίσθηση του χρόνου δεν την είχε, ούτε της κακίας του κόσμου. Ήταν σα να ζούσε σ' ένα έρημο νησί κι έπαιζε όλη τη μέρα με τα βότσαλα. Κι ο πατέρας ήταν λίγο σαν παιδί που παίζει με τα βότσαλα, κι αγνοούσε κι αυτός την κακία του κόσμου. Μόνο που αν τον περίμενες στην Κηφισιά και το 'ξερε, στην Κηφισιά θα 'ρχόταν να σε βρει.

Μοιάζανε πολύ ο πατέρας κι ο θείος Αγησίλαος. Ήταν μάλλον κοντοί με μαύρα μαλλιά και μάτια ζαρκαδιού που σπίθιζαν σαν αντικρίζανε τη θάλασσα. Γιατί πατρίδα τους ήταν το Μεσολόγγι. Στα μικρά τους χρόνια περνούσανε τις μέρες τους ψαρεύοντας στη λιμνοθάλασσα. Πριν ξεκινήσουν, για να δούνε τον καιρό, κρεμούσανε στο παράθυρο άσπρο σεντόνι. Στ' ανοιχτά λέγαν μόνο τις απαραίτητες κουβέντες· για την πετονιά, για το δόλωμα, για το πώς τσιμπάει το κάθε ψάρι. Μα βέβαια τ' απογέματα, όταν ο ήλιος γινόταν πορτοκαλής κι η λιμνοθάλασσα ξαπλωμένη πορτοκαλιά γυναίκα, δε λέγαν ούτε αυτά.

Εκείνες οι Κυριακές θα μείνουν μέσα μου ατόφιε, έτσι όπως τις έζησα. Καμιά τους λεπτομέρεια δε θα λησμονηθεί. Πλησιάζαμε τον κόσμο της θάλασσας. Εμείς που ζούσαμε με τα μερμηγκια, τις σαύρες και τα βατράχια, σαστίζαμε μπρος στα κύματα. Αφήναμε τα καβούρια να μπήγουν τις δαγκάνες τους μέσα στη σάρκα μας για ν' ανακατωθεί η αλμύρα με το αίμα μας. Και τα ψάρια ν' αγγίζουν τα κορμιά μας για να νιώσουμε πόσο κρύα είναι. Κι ευχόμασταν να βρεθεί στο πέραςμα μας μια ρουφήχτρα που θα μας έδινε τη γλύκα του θανάτου, χωρίς όμως να πεθάνουμε.

Η Μαρία κολυμπούσε πλαγιαστά, γυναικεία όπως λένε. Έμενε για λίγο μέσα στο νερό κι ύστερα ξάπλωνε ανάσκελα στον ήλιο. Ηρεμούσε, γλύκαινε το πρόσωπό της, δε μιλούσε δυνατά ούτε γελούσε· το περπάτημά της γινόταν παιδιάτικο, το στήθος της μικραίνει, τα μάτια της παίρναν μια λαμπερή

διαφάνεια. Τι αγνή που είσαι τις Κυριακές. Μαρία... Η γη με τις αναθυμιάσεις της και την κρυμμένη λάβα της σ' ερεθίζει, σε προκαλεί να της μοιάσεις, οι γέννες της σου θυμίζουν το χρέος σου, είσαι γυναίκα σου λεν. Αν μπορούσες να λευτερωθείς απ' όλα αυτά, να νιώσεις την υπέρτατη ουδετερότητα της θάλασσας.

Κι η Ινφάντα άλλαζε· λες και τα μάτια της γίνονταν πιο λοξά. Γελούσε με το καθετί, ανόητα, κι έκανε κινήσεις περιττές, πείραζε τον πατέρα και το θείο Αγησίλαο και δε στεκόταν λεπτό. Έλειπε βέβαια κι η θεία Τερέζα.

Με την Έλλη ξανοιγόμαστε πολύ. Όταν γυρίζαμε στην αμμουδιά, η σάρκα μας ήταν σφιχτή, η ανάσα μας εύκολη. Δεχόμασταν τον ήλιο, τρώγαμε ψωμί κι αχλάδια, κι ευχαριστούσαμε το Θεό. Ο θείος Αγησίλαος τότε άρχιζε τις μεσολογγίτικες ιστορίες του.

Μ. Λυμπεράκη, *Τα ψάθινα καπέλα*, Κέδρος

ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

- 1) Πως περνούσαν οι τρεις αδελφές στη θάλασσα στην εφηβική τους ηλικία. (6)
- 2) α. Να αντιστοιχίσετε τις φράσεις με το σχήμα λόγου στο οποίο ανήκουν (3)

ΦΡΑΣΗ	ΣΧΗΜΑ ΛΟΓΟΥ
1. που θύμιζε ουρά τσαλαπετεινού	μεταφορά
2. η λιμνοθάλασσα ξαπλωμένη πορτοκαλιά γυναίκα,	παρομοίωση
3. μάτια που σπίθιζαν	εικόνα
4. Η Μαρία κολυμπούσε πλαγιαστά, γυναικεία όπως λένε. Έμενε για λίγο μέσα στο νερό κι ύστερα ξάπλωνε ανάσκελα στον ήλιο.	προσωποποίηση
5. Ήταν ένα κορίτσι μελαχρινό, μικροκαμωμένο, με άσχημη μύτη, με τα πιο γλυκά μάτια που γίνονται.	περιγραφή
6. Ηρεμούσε, γλύκαινε το πρόσωπό της, δε μιλούσε δυνατά ούτε γελούσε	Ασύνδετο σχήμα

- 2) β. Να εντοπίσετε μια αναδρομική αφήγηση στο κείμενο. (3)
- 3) Σε μια παράγραφο 100-150 λέξεις να περιγράψετε τις αναμνήσεις της αφηγήτρια από τα παιδικά της χρόνια. (8)